

Kortárs festők, osztrák-magyar párhuzamok

Szép Péter régi családi hagyományok folytatója. Igényes környezetbe született, mert zsenge gyermekkorától szép tárgyak vették körül. Már a nagyapja is jeles gyűjtő volt, akinek előbb a meglehetősen szokványos bélyeggyűjtés vált a szenvedélyévé, majd a márkás porcelánokra tért át. Ezt követően a XVIII. századi németalföldi mesterek védetté nyilvánított festményei, illetve a XIX. századi akadémikus stílusirányzat alkotásai, s végül antik bútorok kerültek érdeklődési körébe. A példamutatás nyomán egyetemistaként ő maga is gyűjtőtevékenységbe kezdett. A keleti szőnyegek érdekelték, amelyet a köznyelvben csak „perzsaként” emlegetnek. Első komolyabb szerzeménye egy XIX. századi példány volt, amelynek a hasonló mintázat alapján később beazonosította, s árverésen megszerezte a párját is. Amikor fél éves ösztöndíjjal német földre került, rendszeresen felkereste egy würzburgi műkereskedő tekintélyes textíliagyűjteményét s bár ebből sokat tanult, mégis a festmények gyűjtésére tért át.

A döntő fordulatot házasságkötése hozta, amikor a nászajándékba Szűcs Attila egyik festményét is megkapta. Azóta felesége is segíti a tanácsaival a műgyűjtésben. Eleinte a nagybányai iskola második és harmadik vonulatát vásárolta, de hamar magára vonta figyelmét az elvont festészet. Ennek formanyelve ugyanis közeli rokonságban állt az általa kedvelt török s kaukázusi szőnyegek minta- és színrendszerével. Egyes művészekkel személyes kapcsolatai is kialakultak. Saját szavaival élve „a nagypapa korú” Bartl Józseftől például azért vásároltak egy egész sorozatot, mert érdekesen variálja a stilizált fej-formát. Felkeresték a derékhadhoz tartozó Nádler Istvánt, a festőnők közül pedig Köves Évát és a fiatal Soós Nórárt is. Bukta István és Mulasics László képeihez a Várfok Galériában jutottak hozzá, Szurcsik Józseftől viszont a Godot közvetítésével vásároltak. Az utóbbi két évben rendszeresen megfordultak bécsi antikvitásokban és árveréseken is, így a kortárs osztrák művek is helyet kaptak otthonukban.

Szép Péter magángyűjteménye most került először a szélesebb nyilvánosság elé. Az „Osztrák-magyar válogatott” elnevezésű vándor-tárlat ősbemutatójára – mivel a hazai művekkel ottani alkotásokat állítottak párhuzamba – igen stílusosan a bécsi Collegium Hungaricumban került sor december 11. és január 23. között. Ezután Székesfehérvár, a város Csók István Képtára következett, ahol február 11-től március 29-ig lehetett megtekinteni az alkotásokat. Április 21. és május 14. között a budapesti Vízivárosi Galéria ad lehetőséget erre, ahonnan a stuttgarti Magyar Kulturális Intézetbe vezet majd a kiállítás útja.

Bartl József: Fejek és formák
100x40, olaj, vászon

A vándortárlat képeinek alkotói közül számunkra a legrégebbiről – már csak korábbi, budapesti vendégszerelése révén is – a bécsi akcionizmus európai hírű és rangú mestere, Hermann Nitsch lehet ismerős. Szép Péter nem a „véres” csorgatások és fröccsentések sorából vásárolt tőle, hanem a „Cím nélkül” 1990-es olaj-vászon kompozícióját vette meg. Ezen a fél négyzetméteresnél alig nagyobb felületen bordó ugyan az alaptónus, ám az impreszionizmust idéző pointilista stílusú, míves festőiséggel felvitt kontrasztként: hideg kék és zöld foltok láthatók a fehér színtömbökre bezárólag. Magyar részről – szín- és formarendszerében egyaránt – talán Valkó Gyula tavalyi, szintén cím nélküli és azonos alapanyagú, ámde kétszer ekkora munkája a legközelebbi rokona.

Az úgynevezett „heves festészet” jellegzetes képviselője Gunter Damisch, akitől Szép Péter gyűjteményében régebbi s újabb, kisebb és nagyobb vásznak egyaránt akadnak. Az 1995-ben készült „Fejesek nyomulása” leginkább víz alatti korall-zátonyra emlékeztet, az 1999-es „Éjszakai bogarak fénye” viszont sötét tónusú, lírai alkotás. „Kék mezei bogarak áramlása” (2006) absztrakt kompozíciója viszont maga a déli nap sütötte vadvirágos tarka rét. Ezekhez leginkább Nádler István akrilképe, az „Ősz II.” (1983) rozsdaszínű avarja társítható, a lehullott falevelek és tüskés burkolatú gesztenyék stilizált mintáival, illetve a „Természetes” című kompozíció, amely ugyancsak 1983-ban született, pasztell finomságú tónusokkal, játékosan „cirmos” ecsetkezeléssel. Osztrák művész társához szépen simul még Bukta Imre javarészt földszínekből összehozott, sejtelmesen szép „Táj” című alkotása az ezredfordulóról, de a 2003-as „Kút”-ja is, amelyen a zöldessárga árnyalatok uralkodnak. A hazai fiatalok közül messzebből rímél még a képre Szűcs Attila műve, az oldott „Sivatagi diptichon” (1998) vagy a „Látogatók” (2003) kis változatának szintén lavírozott kompozíciója, illetve áttételesen *Batykó* Róbert „Efer” feliratú vásznának szürkészöld harmóniája.

Franz Grabmayr szövetfestékekkel és széles ecsetvonásokkal vitte fel molinóra a „Tánc” (1975) absztrahált páros figuráját, a látvány mozgalmasságát sárgászöld-zöldeskék ellentétekkel is tovább fokozva. Szirtes Jánosnál inkább az akril fekete vagy fehér szegélyvonalai uralkodnak a „C. G. Jung” címadású, 1987-es vásznán. Mulasics László az ezredforduló festette „Viscum Album” ciklusát, melynek negyedik darabján az egymástól élesen elhatárolódó zománc-rétegek vezetnek a tekintetet. Az írásvetés alapihlete hozza közös nevezőre a Svájcba emigrált magyar *Frey* Krisztián 1992-es vegyes technikájú, „ál-

Szirtes János: C. G. Jung, 145x130 cm, vászon, akril, 1987 (piros)

írással” papírra rótt „Napló”-ját és az osztrák Hans Staudacher azonos eljárással, az 1970-es, 80-as években készített, cím nélküli vásznait. Szintén szürkésfehér alaptónusúak és szándékosan olvashatatlanul „összefirkáltak” Soós Tamás 1983-as „Szubsztancia” tempera-sorozatának képei. Ezeknél viszont sokkal dekoratívabbak Mulasics László távol-keletiesen elegáns, viasz vagy enkauszтика (forró viasszal beégetett festék – a szerk.) mintasorainak képzeletbeli „írásjelei”. Utóbbiak sárgászöld mezőben monokróm égszínkék és hússzínű változatban láthatók. Hosszasan folytathatnánk még az egymást kölcsönösen kiegészítő, vagy felerősítő osztrák-magyar kortársi párhuzamok felsorolását, de talán ennyi is elég az érdeklődés felkeltésére.

A tárlatot kísérő háromnyelvű (magyar-német-angol) katalógus előszavában Szép Péter minderről így vall: „A magyar kortárs alkotások nincsenek integrálva a nemzetközi kortárs művészeti világba. A saját gyűjtési szándékom azt szeretné kifejezni, hogy a magyar alkotók művei a megfelelő nemzetközi (közép-európai) párhuzamokkal egymást erősítik. Ez lehetőséget teremthet arra, hogy határok nélkül értelmezhetővé váljon az azonos korszakokban és művészi kifejezéssel alkotó művészek munkássága...” Talán ezért szándékozik a közeljövőben a soknemzetiségű egykori Osztrák-Magyar Monarchia más utódállamaira – például a szomszédos Szlovákiára vagy a kissé távolabbi Csehországra – is kiterjeszteni a gyűjtést.

W. I.